HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ברכות וקללות. דאם בתקותי[ד] להודיע שעל עסקי החטא באה פורענות לעולם ויחזרו בתשובה וינצלו מצרה שהן מתענין עליה: **אין מפסיקין בקללות.** כדמפרש מילתא שאין שנים קורין בהן אלא אחד קורא את כולן ושנים הראשונים קורין פרשת ברכות: **קורין בסדרן.** בענין סדר הפרשיות [ה] ותנאי פליגי בה בברייתא בגמרא[ו] איכן מתחיל בשני ובחמישי: **ואין עולה להן מן החשבון.** כשיגיע יום שבת יחזרו מה שקראו בשבת במנחה ובשני ובחמישי: **שנאמר וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל.** אכולה מתני' קאי ללמוד מכאן שמצוה לקרות ביום המועד מעניני המועדות: **גמ'** תני גרסינן **ס"ר בפסח קורין בפרשת מועדות[ז] וכו'.** בריית[ח] שלימה היא עד ושאר כל ימות החג קורין בקרבנות החג אלא שבעלי הגמרא אפסיקוה לפרש בכל מועד יום ביום מה תיקנו האמוראים שנהגו לעשות ב' ימים לקרות ביום שני לפי שהבריית[ט] נשנית בארץ ישראל שאין עושין י"ט אלא יום אחד: **בפסח גלגל.** ביהושע[י]: **ושאר כל ימות הפסח פימן מאפ"ו.** משכו וקחו לכם צאן[יא] "אפס כסף תלוה את עמיך[יב] "פסל לך[יג] "וידבר שבבהעלותך[יד] (ד) ויום טוב שני קורין ביום ראשון שור או כשב[טו]: **ויהי בשלח פרעה.** לפי שביום ז' של פסח אמרו שירה על הים: **ומפטירין וידבר דוד.** שהיא שירה כמותה ומדבר בה מילילת מגיעים עלה עשן באפו וגו' ושלח חציו ויפיצם וגו': **עוד היום.** לפי שמפלגו של סנחריב בגיל פסח היה: **ומפטירין בחבקוק.** שמדבר במתן תורה אלוה ממימן יבוא במתן תורה[טז]: **במרכבה.** דיחזקאל על שם שנגלה בשיני[יז] ברגוא רבבות אלפי שנאן: **והאידנא דאיכא תרי ירחי יומי עבדינן כתרוייהו ואיפכא.** דקאמרי אחריס דאינהו בתרתי לתנא קמא בחדש השלישי ומפטיר במרכבה ביום הראשון קיימן להו ודקאמר תנא קמא בעצרת שבעה שבועות ומפטירין בחבקוק קיימן ביום השני ואיפכא דמתן תורה בשני בסיון: **הכי יקיר לי אפרים.** משום[יח] זכור אזכרנו רחם ארחמנו: **מפטירין בחנה.** לפי שפקידתה היתה בראש השנה ועקידת יצחק מזכירין כדי שתזכר לנו ביום במשפט: **כי כה אמר רם ונשא.** ואמר סולו סולו שמדבר במדת התשובה אלא זה נוס אבחרהו (ישעיה נח)[יט]: **קורין בעריות.** שיש עבירות בידו יפרוש מהן לפי שהעריות עבירה מגיה שנפשו של אדם מחמדתן[כ] וילכו תוקפו: **הנה יום בא לה'.** דכתיב ביה לחוג את חג הסוכות: **ויקהלו.** על שם שהעוכת הבית היתה באותה אסיפה וכחג הסוכות: **קורין כל הבכור.** אלא שמתחילין עשר תעשרי[כא] לפי שיש באותה פרשה מצות וחוקים הרבה הנהוגות בחג באותו זמן שהוא זמן אסיף ועת שהעניים צריכין לאסוף מאכל לביתם ועוד יש באותה פרשה מצות מעשר עני ומצות נתון מתן ופתות תפתח והענק תעניק לעבד עברי ושלוח תפשיל והעבט תעביטנו: **ויהי בחצות שלמה.** על מה שביום השמיני שלח את העם: **מקרא קריון ראה אפה.** שיש שם מצות שבת וכגלים וחולו של מועד דכתיב את חג המצות תשמור ומכאן למדנו איסור מלאכת חולו של מועד במסכת חגיגה (דף יח.): **בעצמות היבשות.** שיצאו ממצרים לפני הקץ: **ביום בא גוג.** והיא המלחמה האמורה בזכריה[כב] בהנה יום בא לה': **גרוס דזכריה.** רני ושמחי על שם לאיתי והנה מנורת זהב כולה וגו': **גרוס דשלמה.** ויעש חירום [וגו'] ואת המנורות חמש מימין וגו': **ראש**

והאידנא נהוג **עלמא למקרי משך תורה וכו'.** אומר ר"י דזה הסדר לא ישתנה רק כשחל פסח ביום חמישי שאז ב' קורין משך תורה וביום שלישי שהוא שבת של חול המועד קורין לאה אתה אומר אלי ובכללה הוי פסל לך כדאמרינן לקמן דשבת של חול המועד בין בניסן בין בתשרי קורין לאה אתה אומר אלי וביום ד' וחמישי של פסח שהוא אב"ג דשבת לא יקראו פסל לך בחמישי של פסח כמו שרגילין בשאר שנים אלא ביום (ה) ארבע וחמישי ושני יקראו קדש בכספא במדבר:

במנחה קורין בעריות. לפי שהנשיא מקושטות בשביל כבוד היום לפיכך צריך להזכירם שלא יכשלו בהן ובמדרש יש שלכך קורין בעריות לפי שישראל עושין רמז להקב"ה שכשם שהזהיר אותם שלא לגלות ערוה כך לא תגלה ערותם בעונותם:

למחר קרינן וזאת הברכה ומפטירין ויעמוד שלמה. יש מקומות שנהגו להפטיר בויהי אחרי מות משה ושיבוש הוא שהרי הש"ס אין אומר כן ויש אומרים שרב האי גאון תקן לומר ויהי אחרי מות משה אבל אינן יודעין הסברא אמאי שנה סדר הש"ס:

מפטיר ויאמר לו יהונתן מחר חדש. קשיא אמאי אין עושין כן כשחל ר"ח אדר ולאש חדש ניסן באחד בשבת ואמאי מפטירין ביהודע ובראשון באחד לחדש וי"ל משום דהפטרה דיהודע מדברת בשקלים ומזכרת שראש חדש אדר יהיה באותו שבוע[כג]: ראש

ברכות וקללות אין מפסיקין בקללות אלא אחד קורא את כולן בשני ובחמישי בשבת במנחה קורין בסדרן ואין עולים להם מן החשבון שנאמר [1] וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל מצותן שיהו קורין כל אחד ואחד בזמנו: **גמ'** ת"ר בפסח קורין בפרשת מועדות ומפטירין [2] בפסח גלגל והאידנא דאיכא תרי יומי [א] יומא קמא בפסח גלגל [ב] ולמחר [3] בפסח יאשיהו ושאר ימות הפסח מלקט וקורא מענינו של פסח מאי היא אמר רב פפא מאפ"ו סימן יום טוב האחרון של פסח קורין [4] ויהי בשלח ומפטירין [5] וידבר דוד ולמחר [6] כל הבכור ומפטירין [7] עוד היום אמר אביי והאידנא [ג] נהוג עלמא למיקרי [ד] משך תורה בכספא פסל במדברא שלח בוכרא בעצרת [8] שבעה שבועות ומפטירין [9] בחבקוק אחרים אומרים [10] בחדש השלישי ומפטירין [11] במרכבה והאידנא [ד] דאיכא תרי יומי עבדינן כתרוייהו ואיפכא בראש השנה [12] בחדש השביעי ומפטירין [13] הבן יקיר לי אפרים ויש אומרים [14] וה' פקד את שרה ומפטירין [15] בחנה [ה] והאידנא דאיכא תרי יומי יומא קמא כיש אומרים למחר [16] והאלהים נסה את אברהם ומפטירין הבן יקיר [ו] ביוה"כ קורין [17] אחרי מות ומפטירין [18] כי כה אמר רם ונשא [ז] ובמנחה קורין בעריות ומפטירין ביונה אמר ר' יוחנן כל מקום שאתה מוצא גבורתו של הקב"ה אתה מוצא ענוותנותו דבר זה כתוב בתורה [ח] ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים כתוב בתורה [19] כי ה' אלהיכם הוא אלהי האלהים ואדוני האדונים וכתיב בתריה עושה משפט יתום ואלמנה שנוי בנביאים [20] כה אמר רם ונשא שוכן עד וקדוש וגו' וכתיב בתריה ואת דכא ושפל רוח משולש בכתובים דכתיב [21] סולו לרוכב בערבות ביה שמו וכתיב בתריה אבי יתומים ודיין אלמנות [ט] יו"ט הראשון של חג קורין בפרשת מועדות שבתורת כהנים ומפטירין [22] הנה יום בא לה' והאידנא דאיכא תרי יומי [י] למחר מיקרא ה"נ קרינן אפטורי מאי מפטירין [23] ויקהלו אל המלך שלמה [כ] ושאר כל ימות החג קורין בקרבנות החג [ל] יו"ט האחרון [מ] קורין כל הבכור מצות וחוקים ובכור ומפטירין [24] ויהי בכלות שלמה [נ] למחר קורין וזאת הברכה ומפטירין [23] ויעמד שלמה אמר רב הונא אמר רב [ס] שבת שחל להיות בחולו של מועד בין בפסח בין בסוכות מקרא קרינן [25] ראה אתה אפטורי בפסח [26] העצמות היבשות ובסוכות [27] ביום בא גוג [פ] בחנוכה בנשיאים ומפטירין [28] בנרות דזכריה [ע] ואי מיקלעי שתי שבתות קמייתא בנרות דזכריה בתרייתא [29] בנרות שלמה [פ] בפורים [30] ויבא עמלק [צ] בראשי חדשים [31] ובראשי חדשיכם [ק] ראש חדש שחל להיות בשבת מפטירין [32] והיה מדי חדש בחדשו [ר] חל להיות באחד בשבת מאתמול מפטירין [33] ויאמר לו יהונתן מחר חדש אמר רב הונא [ש] ראש

מסורת הש"ס

א) והם סימני דאמי דפרשיות דהיינו יום דאשון מנכו וקמו יום ב' שור או כשב יום ג' קדש לי כל בכור יום ד' אם כסף תלוה יום ה' פסל לך יום ו' במדבר דהיינו וידבר וגו' במדבר סיני ויעשו בני ישראל את הפסח ביום ז' פ' בשלח ביום ח' ויבא את כל הבכור אשר יולד וגו'. משנה ברורה.

ב) [ע' תוס' ר"ה לג. ד"ה מתחיל], ג) [ע' בסר"ן דף רסח. שהעתיק קורין מצות ומוקים וכל הבכור ומפטירין וכו' והיא גרסא נכונה],

ד) [ויקרא כז], ה) [ע"כ],

ו) [ויקרא כג], ז) [שמות יב],

ח) [שם כב], ט) [שמות לד],

י) [במדבר יז], כ) [ויקרא כג], ל) [חגיגה יח:],

מ) [דברים יד], נ) [פרק יד],

ס) [ע' רש"ל].

תורה אור השלם

1. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מֹעֲדֵי יְיָ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
ויקרא כג מד
2. (יהושע ה)
3. (מלכים-ב כג)
4. (שמות יג)
5. (שמואל-ב כג)
6. (דברים טו)
7. (ישעיהו י)
8. (דברים טז)
9. (חבקוק ג)
10. (שמות יט)
11. (יחזקאל א)
12. (במדבר כט)
13. (ירמיהו לא)
14. (בראשית כא)
15. (שמואל-א ב)
16. (בראשית כב)
17. (ויקרא טז)
18. (ישעיהו נז)
19. כִּי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבֹּר וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָנִים וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד:
עֹשֶׂה מִשְׁפַּט יָתוֹם וְאַלְמָנָה וְאֹהֵב גֵּר לָתֶת לוֹ לֶחֶם וְשִׂמְלָה:
דברים י יז-יח
20. כִּי כֹה אָמַר רָם וְנִשָּׂא שֹׁכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ מְרוֹם וְקָדוֹשׁ אֶשְׁכּוֹן וְאֶת דַּכָּא וְשִׁפַּל רוּחַ לְהַחֲיוֹת רוּחַ שְׁפָלִים וּלְהַחֲיוֹת לֵב נְדְכָּאִים:
ישעיהו נז טו
21. שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְּזוּ לְפָנָיו:
אֲבִי יְתוֹמִים וְדַיָּן אַלְמָנוֹת אֱלֹהִים בִּמְעוֹן קָדְשׁוֹ:
תהלים סח ה-ו
22. (זכריה יד)
23. (מלכים-א ח)
24. (מלכים-א ט)
25. (שמות לג)
26. (יחזקאל לז)
27. (יחזקאל לח)
28. (זכריה ג)
29. (מלכים-א ז)
30. (שמות יז)
31. (במדבר כח)
32. (ישעיהו סו)
33. (שמואל-א ב)

מוסף רש"י

ובמנחה קורין בעריות. זה שקורין במנחה בעריות מפני מה, שביום הכיפורים אין מתכפרין בו עונות עד שיזהרו בתשובה, ואף על

עין משפט נר מצוה

סו א מיי' פי"ג מהל' תפלה הלכה ח טוש"ע א"ח סי' תפח סי"ג:
סז ב מיי' שם טוש"ע א"ח סי' תלא סעיף א:
סח ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה:
סט ד מיי' שם הל' ט טוש"ע א"ח סי' תלד סעיף א כ:
ע ה מיי' שם הל' י טוש"ע א"ח סי' תכא סעיף א:
עא ו מיי' שם הל' יא טוש"ע א"ח סי' תכא סעיף א:
עב ז מיי' שם טוש"ע א"ח סי' תרכב סעיף ב:
עג ח מיי' שם הלכה יב טוש"ע א"ח סי' תרנו:
עד ט י מיי' שם טוש"ע א"ח סי' תרסג סעיף ג:
עה כ מיי' שם טוש"ע א"ח סי' תרסג ס"ג:
עו ל מיי' שם טוש"ע א"ח סי' תרסא ס"ב:
עז מ מיי' שם טוש"ע א"ח סי' תרכט ס"ד:
עח נ מיי' שם הלכה טז טוש"ע א"ח סי' תל סעי' ה וסי' תרסג סעיף ג:
עט ס ע מיי' שם הל' ח טוש"ע א"ח סי' תרפד [סעי' ג כז]:
פ פ מיי' שם טוש"ע א"ח סי' תרלג סעי' ד:
פא צ מיי' שם הל' ד טוש"ע א"ח סי' תכג סעי' ב:
פב ק מיי' שם טוש"ע א"ח סי' תכה ס"ג:
פג ר מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רב הונא אמר רב דאם חדש: (ב) רש"י ד"ה קורין כסדרן. בענין סדר הפרשיות ואין עולה להן מן החשבון וכו' ובשני ובחמישי ותנאי פליגי בה וכו' ובחמישי הס"ל ואח"כ מה"ל וגמ' (ג) ד"ה בפסח גלגל ביהושע בעת ההיא הס"ל: (ד) ד"ה ושאר כל ימות הפסח וכו' שבבהעלותך וביום שני קורין משכו וביום לאשון שור כל"ל ותיבת עוב נמחק: (ה) ד"ה ומפטירין בחבקוק וכו' במתן תורה משתעי הס"ל: (ו) ד"ה במרכבה וכו' שנגלה בשיני ברכב רבותים אלפי שנאן: (ז) ד"ה הבן יקיר לי אפרים משום דכתיב ביה זכור וכו' ארחמנו דקמיירי בזכרונות הס"ל ואח"כ מה"ל ומפטירין וכו' בראש השנה הס"ל ואח"כ מה"ל והאלהים נסה את אברהם ועקידת יצחק מזכירין כדי שיזכור לנו עקידתו ביום במשפט: (ח) תוס' ד"ה ואפילו אתא וכו' אלא ביום תענית ומשני: (ט) גמ' אמר רב הונא אמר רב דאם חדש: (י) ד"ה ואי מיקלעי שתי שבתות קמייתא בנרות דזכריה בתרייתא בנרות שלמה בפורים ויבא עמלק בראשי חדשים וראש חדש שחל להיות בשבת מפטירין ויאמר לו יהונתן מחר חדש אמר רב הונא (יא) ראש

רבינו חננאל

אסיקנא והאידנא נהוג עלמא משך תור"א קד"ש בכספא"א פס"ל מדבר"א של"ח בוכר"א. ויקורין ומפטרין כאשר כתוב בגמרא, ופשוטה היא.

גג דלמריגן (יומא פה:) כל עניות שבתורה בין עשה תשובה יום הכפורים מכפר, ליה הלכתא כרבי אלא בריית[ח] דתענית (שם פו.) שאל ר' מתיא בן חרש את רשב"י ברומה שמעת אריבנא תלוקי כפרה כו' וכיון דלא מיכפר יום הכיפורים אלא בתשובה עמו, לפיכך קיימן בעניות דאם שם ר"ש בן יוסאל שפרק בעניות או בגלה, כיון שקורין לפניו זוכר עניותה שנאת נידו וחחר בתשובה כדי שיתכפר לו עון הזה (הפרדס עמ' רלה) או: שקורין בעניות כדי שישמעו בה כריתות של עניות ויפרשו מהן (סדור רש"י סי' ריד: מחז"ו סי' שנד) אותו שעניות של עניות בידו, לפי שעניות היא עניות המצויה, שנפשו של אדם מתאוה לטה ומתחמדתם, או שמא עשה שום חטא ויחזור בתשובה, כדאמר בפ' בתרא דיומא ובפ"ק דשבועות (אינו לפנינו ועי' רש"י ותוס' שבועות יג:) תומר ביה"כ מכפיר עד דאיתמך, ועוד שאנו מתענים לפני הבורא שבשם שהזהירנו על הבעיות שלא תמצא בהם ומצה לא יגלה ערוותיהו ומטמוטותיהו ומעוותותיהו ויעלוך המצות יש כל חטאותיהו, ובינותא ד' שני שעירי (קז:) אתמרינן דבר אחר גזירה אחי ה', אחי ה' גזרתים שאין לך רשות להרהר בהם, ת"ל אחי ה' בתוך הפרשה בגי עריות, ולפיכך אומר פרשת עריות בתמנת כיפור, שדומה לענין כמו עריות שאסר לכם שאין להרהר אחר הענין, כך שעיר המשתלח אין להרהר עליו, כך מלאתה בסדר לומיר (מחז"ו סי' שנה). **ומפטרין ביונה.** הבלשי מפטיר ביונה, משום תשובה אנשי ניניוה (סדור רש"י שם מחז"ו שם). **ומפטרין ויעמד שלמה.** תפלת גמר הבנין בגמר הבנ. **בחנוכה בנשיאים.** ומה ראו לקרות בחנוכה תוכת שמצה בהר אותן מהה ועצרים יום, פעם אליהו ירד בעצרה בתקרי ותמצבר אלמתי, ביום הכפורים בו ביום נאמר לו ועשו לי מקדש וידעו הכל שמתלה להם, שמתו במלאכה ועשאוה בזריזות, אמר ר' שמואל בר נחמני לאלשה חדשים, תשרי ומרחשון וכסלו, נגמרה מלאכת המשכן, בתמוטת בפקיראת במדרש ותמצלם כל המלאכה, מאד עמקו מחמצותיך, ל"ר תניא בכ"ה בכסלו נגמרה מלאכת המשכן ועשה מקופל עד אחד ניסן שהקימו משה, וכל זמן שהיה מקופל היו ישראל מלמלמים על משה לומר על מה לא הוקם מיד, שמא דופי אירע בו, והקב"ה חיזב לערב שמחת המשכן בחודש שנולד ליתן בא' ניסן ולא לימלא אדם עוד אחר משה, ומעמה הפקיד כסלו שנגמרה בו מלאכה, אלא ותמצלם, אמר הקב"ה עלי לאלם לו, והיכן שילם לו, תוכת בית תשמוטתי (סידור רש"י סי' שכ, הפרדס עמ' רמב. מחז"ו סי' רלט).